

ÍNDEX

Introducció Pàg.2

Biografia Pàg.3

Obres Pàg.4

Bibliografia Pàg.6

INTRODUCCIÓ

Béla Bartók (1881–1945) és una de las figures més importants de la música del s. XX. En les seves obres va reunir ritmes exòtics i desconeguts, així com escales primitives, com la pentatònica (de cinc tons) i va crear un llenguatge revolucionari per a la música del segle XX. Fou autor de les obres *El mandarí meravellós*, *Concert per a orquestra*, *El príncep de fusta*, nombrosos quartets i una col·lecció pedagògica de cent cinquanta–sis peces. L'obra *Microcosmos* és una introducció al llenguatge de la música moderna.

BIOGRAFIA

Va néixer el 25 març del 1881 a Nagyszentmiklós, districte de Torrontal que més tard va ser annexionada a Romania. Va rebre las primeres lliçons de piano de la seva mare Paula Bartók, que en quedar viuda l'any 1888, es va veure obligada a treballar com a mestra i professora de piano. Al 1892 va aparèixer per primera vegada en públic com intèrpret de les seves pròpies obres. La família canvia successivament de residència; és important la estada a Pozsony que li ofereix la possibilitat de escoltar música sovint i on va rebre classes de piano i harmonia de Franz Erkel. Al 1899 ingressa com a alumne al Conservatori de Budapest. L'obra més destacada d'aquest període és el poema simfònic *Kossuth*. Al 1905 el trobem a París participant en el premi Rubinstein, allà es posa en contacte amb els músics francesos més importants del moment.

En aquest temps inicia els seus treballs amb Zoltán Kodály, que serà decisiu per la seva obra: la música popular. El folklore és la constant preocupació de Béla Bartók i un dels més forts elements determinants de la seva música. Béla Bartók el porta des d'un primer tractament superficial a la manera Liszt, fins l'expressió més sublim de la música pura en un camí que evoluciona gradualment, en un principi les melodies originals son harmonitzades sense tan sols patir transformacions, després els acompanyaments van donant pas al que s'ha anomenat *folklore imaginari*. Béla Bartók utilitza la cançó popular, els seus girs, cadències i ritmes de forma completament subjectiva i lliure, convertint–los en elements formals del seu propi llenguatge. A la investigació i recopilació dels cants del poble hi va dedicar gran part de la seva activitat, tant d'Hongria com dels països balcànics, Turquia i Algèria, arribant a reunir més de 16.000 cançons populars en una de les col·leccions més completes en el seu gènere.

Al començament de la II Guerra mundial la Universitat de Colúmbia el va invitar a fer unes conferències sobre el folklore. L'entrada dels Estats Units en la guerra li impedeix la tornada a Hongria. Els seus dies van acabar en una situació econòmicament difícil, fent conferències i concerts en unió de la seva esposa Ditta Pásztory. Va morir el 26 de setembre del 1946 a Nova York, i la Associació de Compositors Americans va haver de sufragar els costos del seu enterrament.

OBRES

Es tradicional dividir la seva producció en tres períodes: el primer correspon a l'últim estil romàntic; el segon és més experimental (*Sonata per a piano*, *Sonata per a dos pianos* i *percussió*, *Tercer i quart quartets*); el

tercer presenta una volta a formes d'expressió més tradicionals (*Concert per a violí*, *Tercer concert per a piano*, *Sisè quartet* i *Concert per a orquestra*).

Piano. Béla Bartók va ser un magnífic pianista, intèrpret dels seves pròpies obres i de programes de gran interès musical, que solia incloure les pàgines menys conegudes

de la literatura pianística des de Scarlatti fins als contemporanis. Del seu treball pedagògic ha deixat una revisió i anàlisi del *Clave ben temperat* de J. S. Bach i *Microcosmos*, una sèrie de 156 peces de certa dificultat que no només són excel·lents per a la preparació pianística de la joventut, sinó per a la seva introducció en el llenguatge musical actual. La seva preferència per el piano va donar com a resultat una important producció per a aquest instrument: *Sonata per a piano* (1898), *Burlesques* (1902), *Catorze bagatel·les* (1908), *Per als nens* (1909) *Tres burlesques* (1910), *Allegro Barbaro* (1911), *Sonatina* (1915), *Suite* (1916), *Sonata* (1926), *A l'aire lliure* (1926), *Petita Suite* (1936), *Microcosmos* (1937). S'han d'afegir transcripcions o harmonitzacions de cants populars. Així, per exemple: *Danses populars romaneses per a piano* (1915), *Cants romaneos de Nadal* (1915).

Cant. Béla Bartók és un compositor essencialment instrumental, però el seu treball al camp del folklore havia de reflectir-se necessàriament en la seva obra vocal: *Cinc melodies per a veu i piano sobre poemes d'Ady* (1916), *Vint cançons populars hongareses* en col·laboració amb Kodály (1906), *Cinc escenes campestres per a mezzosoprano i orquestra* (1926), *Cinc escenes de poble per a veu i piano* (1929); i les següents obres corals: *Cants populars hongaresos per a cor mixt* (1931), *Cants Szekely per a cor d'homes* (1932), *Cants campestres hongaresos per a cor i orquestra* (1933), *Vint-i-set cors a dos i tres veus per a cors de nens i dones* (1935).

Música de Cambra. Aquest és un dels capítols més importants de l'obra de Béla Bartók. Els sis quartets amb el seu magnífic contrapunt lliure, canons, fugues, imitacions, etc., seran sempre una de les més belles i autèntiques aportacions a la música del s. XX, i el seu anàlisi és imprescindible per aprofundir en els problemes de forma i escriptura del seu autor: *Quintet amb piano* (1903), *Sonata per a violí i piano* (1903), *Primer quartet de corda* (1908), *Segon quartet de corda* (1917), *Sonata per a violí y piano n° 1* (1921), *Tercer quartet de corda* (1927), *Sonata per a violí i piano núm. 2* (1928), *Quart quartet de corda* (1928), *44 duets per a dos violins* (1931), *Cinquè quartet de corda* (1934), *Contrasts per a violí, clarinet i piano* (1938), *Sisè quartet de corda* (1940), *Sonata per dos pianos i percussió* (1937), *Sonata per a violí sol* (1943).

Música per a orquestra. *Rapsodia núm. 1 per a violí i orquestra* (1928), *Rapsodia núm. 2 per a violí i orquestra* (1928), *Dances de Transilvània per a orquestra* (1931), *Música per a instruments de corda, percussió i celesta* (1936), *Divertimiento* (1939), *Concert per a orquestra*.(1944).

Concerts. *Per a piano i orquestra núm. 1* (1926), *Per a piano y orquestra núm. 2* (1931), *Per a violí i orquestra* (1938), *Per a dos pianos i orquestra* (1940), *Per a piano i orquestra núm. 3* (1945), *Per a viola i orquestra* (1938), *Rapsòdia per a piano i orquestra* (1904).

Obres Dramàtiques. *El castell de Barba Blava*, òpera en un acte (1911), *Cantata profana per a sol, cor i orquestra* (1930).

Ballet. *El Príncep de fusta* (1914), *El Mandarí meravellós* (1919).

BIBLIOGRAFIA

dd.aa. *Enciclopèdia Nova*, adaptada a l'estudiant, volum 4, Edició 2001–2002

dd.aa. Microsoft ENCARTA, edició 2002

CASTILLO Manuel; Biografias: Béla Bartók ; <http://www.canalsocial.com/biografia/musica/bartok.htm>

GYLGAYTON'S Richard A.; Home page;

<http://www.fuguemasters.com/bartok.jpg>

Unitarian Universalist Historical Society;

<http://www.uua.org/uuhs/duub/images/belabartok1.jpg>

5

Fragment d'una partitura manuscrita

Partitura de Béla Bartók

Béla Bartók

Béla Bartók